

BUDA-PESTA

29 Maiu st. v.
10 Iunie st. n.

Va esi dumince'a.

Redact.: strada Havas nr. 1.

Nr. 22.

ANULU XIII.
1877.

Pretulu pe unu anu 10 fl.
Pe 1/2 de anu 5 fl.; pe 1/4 de
anu 2 fl. 70 cr.
Pentru Romaní'a 2 galbeni.

CREDINTIE, DATINE SI MORAVURI ROMANE.

(Fine.)

Tieranulu românu mai crede, că 'n diu'a celei din urma judecâti, Dumnedieu nu tine 'n séma binele facutu unui Tiganu, căci omulu trebuie sè miluiésca unu sufletu intregu, pe cându Tiganulu n'are de câtu o jumetate, d'o fi avênd'o si p'aia.

Ací 'ntâlnimu unu fenomenu din cele mai curiose in filosofí'a istoriei: marea cestiune a inegalitâti ómeniloru, sprijinita pe inferioritatea séu lips'a de sufletu. Subiectulu e atâtu de bogatu si de feluritu, in câtu nu cu acésta 'mpregiurare m'asiu indemná sè-lu studiezu. Voiu aminti numai in trecatu pe d'o parte, că isvorulu acestei gresite pareri e 'n aseuierea ómeniloru de josu cu dobitócele, carora li se contesta posesiunea ori-carei facultâti mai inalte; pe d'alta, că lung'a vietuire a casteiloru din vechi'a lume resariténa, mai cu séma la Indiani si Egipteni, a fostu mijloculu celu mai puternicu prin care s'a pastratu o atâtu de nedrépta deosebire 'ntre ómeni.

Din Asia, prejudetiulu trecu la greci si la Románi, in ochii carora slavii treceau dreptu fiintie fara sufletu. Catone celu betrânu îi pune 'n rëndulu unélteloru de aratu, între boi si fierele plugului. *)

*) Cato in „De re rustica.“

Ceva si mai de miratu. S'au gasitu sinóde compuse din calugari de 'nalta ierarchia, că celu din anulu 585, tinutu la Mácon, in care, dupa marturí'a lui St. Grégoire de Tours, se discutà cu multa seriositate déca femeí'a trebuie sè fia considerata că avêndu unu sufletu intregu cum are barbatulu, de óre-ce scriptur'r'a vorbesce 'n generalu despre omu, far' a face deosebire între barbatu si femeia. D'altmintrelea, la noi e aprópe proverbiala parerea, că femeí'a e numai câtu jumetate barbatulu. Se dice „cruce de femeia“ in opositia cu „cruce de voinicu“ spre a se aretá inferioritatea nu numai fisica, ci si morala a femeii fatia cu barbatulu.

Déca dar o asemenea superstitiune a fostu cu putintia pentru partea iubita a sexului omenescu, cum sè nu fi fostu si mai lesne de mantinutu pentru nenorociti de Tigani, cari rabdara jugulu robiei atâtu amaru de vreme? Si acésta 'mpregiurare — lung'a robia a negriloru si 'n parte a Tiganiloru din Europa — unita cu dispretiulu ce firesce atragea dupa dèns'a o atâtu de 'njosita positiune sociala, ne esplica cu 'ndestulare pentru ce Românu a pututu crede multu tîmpu, că Tiganulu n'are de locu sufletu séu că are numai o jumetate.

Iata prin urmare de unde se nascu 'mpotrivi-rea d'a milui pe Tiganu cu deplina voiozia si cu bucurósa inima.

*

N'a 'ntârdiatu inse sè se simta, cà faptulu erá aspru si neomenosu. Moral'a, chiar si cea crestina, nu facea nici o deosebire de colóre séu de rasa. Si apoi unu glasu inlauntricu spunea fia-caruia, cà prigonirea e nedrépta. S'a 'nceputu dar a se dá si Tiganiloru de poména, ênse luându-se óre-care garantii. Si-a disu Românu cam ast-felu : — Tiganulu e síretu si míncinosu, datu la tóte pecatele, cá unulu ce n'are nimicu de pierdutu, de óre-ce nu se bucura de nimicu, nici de meritu, nici de stima, nici de respundere; deci, cându i-oiu dá ceva de poména, sè am unu marturu sicuru!

D'ací datin'a d'a bate cu piciorulu în pamêntu, ori-cându miluiesce p'unu Tiganu cer-sitoru.

In acésta procedere, dóue eleminte mi-paru pline de 'nsemnatate, si a supra-le credu cà trebuie sè me oprescu câte-va minute.

*

Tiganulu, dice-se, e viclénu, míncinosu si 'ndiestratu cu tóte defectele.

Acésta apretuire a poporului eu unulu o gasescu de multu bunu simtiu, ba asiu puté dice, cà enuntia unu adeveru de netagaduitu, dupa mine, a supra caruia voiu lasá sè vor-bésca însesi faptele, ast-felu cum le gasescu în viéti'a sociala din Români'a libera.

Neamulu tiganescu a fostu robulu boier-mii pên' la revolutiunea din 1848. E bine, ceea ce l'a caracterisatu in totu-dé-una, a fostu is-cusinti'a si 'ndemânarea, unu spiritu finu, in-ventivu si de rapede petrundere. Intrigantu, 'mladiousu, sciindu sè respunda la timpu si subt aparinti'a prostiei, sè batjocorésca si sè biciuie pe nedegrositii-i stapâni, Tiganulu a jucatu în totu timpulu rolulu acelu sclavu dibaci si nurlui, pe cari Epicharmu, Menandru, Plautu si Terentiu i-au nemuritu intr'ale loru víi si desfetatóre tipuri.

In curtea boierului, care avea 10—15 sa-lasie de robi, ei tineau gospodari'a si mersulu curtii. Tiganulu erá bucataru, si bucataru de frunte, visitiu priceputu, argatu harnicu, omu credinciosu de afaceri si istetiu lucratoru de unelte trebuitóre vietii casnice. Tiganc'a erá pedagóg'a si doic'a copiiloru, chelarésa, femeia de serviciu, spelatorésa, gainacésa si totu ce

mai trebuia. In tieseturi amoróse, Tiganulu erá Mercuriulu celu nesdravanu alu Jupiterului coconasiu si alu Venerei coconitie.

De aceea si anecdotele poporare dau Tiganiloru unu locu de capetenia.

Ele sunt atátu de numeróse, in câtu aru formá mai multe volume. Totusi, eu nu voiu amintí de câtu vr'o dóue-trei, cari mi-paru mai caracteristice.

Boierulu avea atâte trasuri, atátia cai, atâte hamuri si atâte alte obiecte, siele, hartuiri si bice, în câtu, vediéndu-le, i-se para cá e la téggu. I veni dar naiv'a ideia d'a organisá unu felu de bâlcíu, cu care Tiganulu se 'nsarciná bucurosu. Veselu se plimbá boierulu cu mâni-le la spate printre claile de fênu, printre hâr-daie, armasari si tóte averile sale, întrebându pe Tiganu, din cându în cându : — „cátu cei pe cutare lucru, jupâne?“ Pe cându ipochime-nulu nostru isi petrecea ast-felu — misteriu unicu cá puiulu de cucu — Tiganulu, calcându dupa dânsulu în virfulu picioréloru, îi trage cu putere o palma pe la céfa. — „Ce felu, ció-ra, imi trasesi o palma?“ — „Eu, cocóne? Sè n'am parte de Dumnéta déc' oiú fi datu eu!“ — „Apoi atunci cine? Tu nu-lu vediusi p'elu de m'a lovitú?“ — „Cum pecatele mele sè-lu vediu, boierule, prin estu téggu mare?“

Disei c'acésta poveste e caracteristica. Iata 'n ce sensu si pentru ce : fiindu cá pe d'o parte ne aréta iscusinti'a si spiritulu Tiganului, ér pe d'alta e o satira sdrobotóre, care res-buna si pe tieranu de nesuferit'a 'ngâmfare a tiraniei ciocoiesci.

De felulu ei sunt multe, sute si míi, pe cari sè le 'nsiru întielege ori-cine cà nu-mi e a minte. Anton Pann,¹⁾ Filemon²⁾ si diferitele culegeri de glume poporare³⁾ voru puté 'n-destulá cu 'nlesnire pe doritorii d'a-le cu-nósce.

Si apoi, în mare parte, ele sunt în memo-ri'a tuturoru. Càci cine, pronunsiandu cuvêntulu de *curca*, cine nu-si amintesce vênatorésca isprava a Tiganului care 'mpuscase curcile din satu si care se scusa dicêndu cà :

Déca e curca,
De ce se 'ncurca

¹⁾ In „Povestea Vorbii“, „Mosiu-Albu“ si alte publicári.

²⁾ Vedi „Ciocoi vechi si noi“, publicati in „Re-vist'a româna.“

³⁾ In nóu'a-mi carte intitulata „Cercetári a su-pra proverbeloru române“, am datu o notitia aprópe completa despre publicatiunile de pên'acum, cuprin-dietóre de literatura poporara.

Diu'a 'n reversatulu dioriloru
In calea vênatoriloru? ¹⁾)

Si totu ast-felu isi amintesce si despre priceperea lenesiului ce stá lungitu la sóre, cuprinsu de setea fumatului si care, vediêndu cà trece unu *Rumânicu* calare, ilu întrebà:

— Asta e iép'a de anu,
Care-a muritu pe Baraganu?
— Ce spui, cióra de Tigianu,
Traiesce ce-a muritu anu?
— Vorba sè fia. Esti bunu?
Dà-mi o lulea de tutunu! ²⁾)

Avemu aci nu numai dialoguri pline de sare, ci chiar si o 'ntréga actiune, care ne oglindesce de minune desceptatiunea Tigianiloru, nu far' a ne duce cu mintea, cum mai dísei, la tipurile sclaviloru lui Plautu si Terentiu.

Facu acésta alaturare într'adinsu, cá sè provocu a supra-i luarea a minte a tineriloru, carora le-aru placé sè se 'ndeletnicésca cu studii a supra unoru ast-felu de nimerite comparari. Êr câtu despre talentii si vioiciunea acestui soru de ómeni, eu credu cà nici dlu V. Alesandri, nici dlu B. P. Hasdeu nu s'au incelatu câtusi de putínu, cându celu d'ântâiu s'a silitu sè ne dea 'n comedie-i nationale tipuri de Tigiani luate din mijloculu societátii, celu d'alu doilea sè ne puie 'n actiune, in dram'a dsale „Resvanu Voda“, îndemânarea si foculu ce n'a fostu cu neputintia sè 'nsufletiésca pe tiganesculu seu erou.

Asiu puté pune si mai in evidintia asertiunile-mi de mai susu. notându càta importantia au avutu si totu mai au tígiani de la noi, cá lautari, ³⁾) cá ghicituri si farmecatori, cá buni mesteri in lucrarea aramei si a fierului, in scobirea linguriloru si altoru unelte; dar... m'asiu pré abate de la subiectu, atragêndu-mi ast-felu meritate mustrari din partea obositulu cetitoru.

Voiu adauge numai cà invocarea pamêntului cá marturu demnu de tóta 'ncrederea, cându se dà de poména Tiganului, imi pare unu restu paraginitu din adorarea pamêntului cá divinitate la tóte vechiele popóre ale resaritului, ca si la Greci si Románi. „Magna mater“ si „Alma Tellus“ séu „Terra dea“ se 'ntâlnescu atâtu de desu 'ntr'ai celoru din urma

¹⁾ Acésta anecdota e trecuta de d. Al. I. Odobescu in *Ψεύδο-κωμικὸς*.

²⁾ Vedi scrierile lui Anton Pann.

³⁾ Vedi ale mele „Incercari critice a supra unoru Credintie, Datine si Moravuri ale poporului românu“ (Bucuresci 1874) pag. 74.

scriitori, in câtu credu cà me potu scuti d'a mai staruí a supra acestui punctu.

*

Cá 'nchiiare, voiu díce cà datin'a de care-mi fu vorb'a erá ursita sè se stinga, la cea d'ântâiu adiare a suffàrii libertàtii si anevoiósei egalitãti. Indata ce 'nferarca robiei se sterse de pe fruntea îndelungu asupritiloru Tigiani; indata ce nomadii d'odinióra se asemuira poporului si ce contopira cu dênsulu, renunçându la limb'a, la portulu si la apucaturile ce i deosebiau de ceilalti locuitori, prejuditiulu începù sè dispara. Êr déca adi se mai vede esistêndu prin departate cotune, caus'a e cà totu mai sunt câte-va salasie de Tigiani neasimilitãti, si cà obiceiurile si datinele populare sunt fórte anevoie de desradecinat.

Ori cum ênse, d'a ei stingere nu ne putemu câtusi de putínu mâhni. Din contra, încetându cu desevêrsire, va fi unu intreitulu folosu: pentru morala, càci contraria erá moralei alegerea celoru ce meritau mil'a si respingerea unoru nefericiti carii n'aveau alta vina, cându saracía si neputintia 'i siliu sè 'ntinda mân'a, de câtu vin'a d'a fi mai óchiasi si d'a fi fostu nascuti Tigiani; pentru spiritulu generalu alu societátii care, pe nesimtíte, se va deprinde sè 'ntieléga, sè practice si sè pretiuésca egalitatea; pentru moravuri, care se voru scapá d'unu prejuditiu nu numai ciudatu, dar si absurdu, dar si neomenosu.

Paris, maiu 1877.

G. Dem. Teodorescu.

BALCANULU SI CARPATULU.

Balcanulu si Carpatulu la Dunarea marétia, Cà doi giganti naprasnici stau astadi fatia 'n fatia, Si-aprinsi de doru de lupta, cu ochii se mesóra, Cu glasulu s'amenintia, cu gândulu se dobóra, Dicêndu: „Nu potu sè 'ncapa doi palosi intr'o téca! „E scrisu din noi doi unulu in pulbere sè tréca!“

Balcanulu fanaticulu, muncitu de aspra ura, Nu stie sè 'ngradésca selbatic'a lui gura, Si dice in trufia: „Carpatule vecine, „De nu plecá-ve-i fruntea, amaru va fi de tine; „Cà-ci repedí-voiu grabnicu din plaiurile-mi nalte „Torente 'necatóre deprinse cà sè salte „Din maluri peste maluri, din munte peste munte, „Sè bata-a tale cóste, s'acopere-a ta frunte, „Sè faca intr'o elipa cà sè dispari din lume „Cu-a tale stânci si codri, cu-ai tei copii si nume!“

Carpatulu scóte-unu freamatu teribilu de urgía, Miscandu cóm'a-i de codri, cá leulu in manía,

Si 'n hohotu lungu respunde: „Balcane-a ta trufia
 „Aréta cà tu asta-di cadiutu esti in prunčia.
 „Nevoe ai de-o cârje ruin'a-ti s'o supórte,
 „Càci esti acum, sermane, ajunsu pe pragu de mórte.
 „Ai fostu o-dinióra gigantu prin inaltíme,
 „Amaru prin fanaticismu-ti, puternicu prin crudíme!
 „Ai reversatu pe lume si gróza si rusíne,
 „Si te-ai scaldatu in sange pên' ce-ai datu peptu cu mine.
 „De-atunci au trecut secolii! . . . Plapand'a omenire
 „S'a desteptatu, si numai tu stai in ardormire
 „Ademenitu de visuri nebune si trufasie,
 „Far' a petrunde norii care te tînu in fasie.
 „Orbu uriesiu! cu cârj'a, tu, genele-ti ridica
 „Si vedi l'a tale póle câtu umbr'a-ti e de mica!
 „Esti stersu din cartea lumei, tu, care din vechime
 „Stai rezematu, in somnu-ti, de-o putreda marime;
 „Si vrei sà tîi in lantiuri popórele cretine?
 „Si vrei, Balcane gârbovu, eu sè me 'nchinu la tine?
 „Dar n'audi cum te ride si Dunarea si Marea?
 „Devis'a-ti-e sclav'ia si-a mea . . . neatérnarea!“

Cum dicu, doi vulturi ageri, sburandu din virfu de munte,

Se 'naltia pêne 'n ceruri si scotu tipete crunte.
 E unulu din Balcanuri, si din Carpati e altulu,
 Multu repede le-i sborulu, multu falnicu le-i asaltulu,
 Càci se isbescu cá fulgeri la lupta-ucigatóre!
 Intinsele loru aripi se batu lucindu la sóre
 Si-a loru cumplite ghiare si pliscuri otielite
 Isi dau loviri de mórte si rani isi facu cumplite.

De-o-data unulu cade ucisu pe-a nóstre lanuri . . .
 E vulturulu pradalicu din tristele Balcanuri,
 Si 'n patru parti a lunei sboru smulsele lui pene . . .
 Si cânta Libertatea pe maluri Dunarene!

Mircesci 14 Maiu, 1877.

V. Alesandri.

SECRETELE CASTELULUI.

— Romanu, de XAVIER de MONTÉPIN. —
 (Urmasie.)

Tomulu II.

Amantulu Olimpiei.

I.

L a t i n t a.

Precum dîseramu, Olimpia se clatiná si paliditatea sa de colórea plumbului se marea din secunda in secunda.

Ea fu cuprinsa de o reactiune invederata. O slabitiune completa, o nimicire absoluta urmau energiei mari si nervóse, manifestata unu momentu de jun'a femeia.

— Ralph e mai tare de câtu sè nu ne póta duce pe amendoi, — dise marquisulu. De cumva mi-vei permite, me voiu urcá si eu pe spatele calului si te voiu sustiné.

Dóm'n'a Chavigny respunse prin o miscare afirmativa a capului.

Saint-Maixent se asiediá dinapoi'a ei, si Ralph

plecá in galopu repede, fara a paré a simtí greutatea sarcinei duple.

Indata ce gentilomulu si frumós'a Olimpia disparura in departare, poian'a deviní teatrulu unui spectacolu curiosu si comicu.

O tufa fórté mare, si de totu aprópe de castanulu grosu, se deschise si din acea esi cu incetulu Lazaru, observandu precautiunea cea mai mare cá frundiele spinóse sè nu-i impunga nici fati'a nici mânile.

Demnulu servitoriu, ale carui vestminte de livrea erau ascunse sub unu paliu largu, avea o fisonomia suridiatóre. Infatísiarea lui viala si privirile lui stralucite esprimau satisfactiunea cea mai viua.

— Pst! — dise elu lipindu dóue degete pe bu-diele sale, si producéndu unu strigatu bizaru cá acelor'a alu strengariloru de Paris din tóte timpurile, si care s'a propagatu din generatiuni in generatiuni, din secululu alu optu-spre-diecele si pana in diu'a de astadi.

Fara indoiéla acestu semnalu erá cunoscutu si de strengarii din provincie, càci abiá resuná, cându cei doi pretinsi morti, intinsi pe érba, si-deschisera ochii, si-intinsera manile, se redicara, se privira cu unu risetu mare, si in fine parasira positiunca horisontala, spre a stá éراسi in picióre.

In acél'a-si timpu fugarii, adeca sporniculu de vorbe si consotiulu seu, parasira desisiulu care li-a servitu de asilu, si se apropiara de mic'a grupa de trei persóne din care si Lazaru facea parte.

— E bine, maiestre, — intrebá sporniculu de vorbe, — esti indestulitu cu noi?

— Nu se putea mai bine, — respunse Lazaru.

— Jócatu-amu bine mic'a nóstra tragi-comedia?

— De minune!

— Va sè dica meritámu cei dóue-dieci de luisdori, ce au remasu sè-i impartimu intre noi?

— Éta-i, si dreptu dovéda a indestulirii mele inalte, éta ve mai dau inca optu luisdori. Doi pentru fia-care!

— Esti generosu si e o placere a lucrá pentru dta!

— Acuma, fratiloru, nu mai aveti nimica de facutu aice. Departati-ve câtu mai repede si nu uitati cà o indiscretiune n'ar produce nici unu bine pentru voi.

— N'ai frica, avemu minte! De cumva intr'o di óre-care vei avé trabuintia de servitiile nóstre, scíi unde ne poti afá. Adu-ti a minte de noi!

— Pré bine.

Cei patru banditi plecara repede, prin poiéna, pe calea catra cãrcim'a ticalósa, unde ei si-propusera a se intari inainte de a se reintórce in Mauriac, si Lazaru cu pasii lini si mesurati ai unui preumblatoru de omenia a carui consciinti'a e liniscita, plecá pe o carare mica si umbrósa catra parculu castelului de Rahon.

Acestu bunu servitoru mergéndu pe cale facea visuri de auri si se vedeá deja intendantulu unui domnu mai de multe-ori milionariu.

O a sies'a persóna, bine ascunsa sub ramurile unei tufe frunsóse, a asistatu la feluritele scene, pe cari le-amu povestitu. Acea persóna erá Lactance.

Sè ne reintórcemu la Saint-Maixent si la frumós'a Olimpia.

Miscarea galopului nervosu si cadentiatu a lui

Ralph nu întârziă a imprasciă slăbitiunea asiă dicându completa a junei femei.

În momentul primu i pareă că s'a desceptatu dintr'unu somnu, dar ea reveni iute la simtiementulu realității, cându simti bratiulu stângu alu lui Saint-Maixent în giurulu taliei sale, si suflarea junelui a-diandu lângă grumadiulu ei si miscandu-i perulu cam desordinatu.

Dómn'a Chavigny se întórse de jumetate în sié, aretandu lui Saint-Maixent fati'a sa frumósa deja mai putinu palida si pe care se vedea o lângóra dulce.

— Sè me ierti, amicul meu, — siopti ea.

— Sè te iertu? — repeti gentilomulu putinu cam suprinsu. Eu nu te întielegu. Ce am sè te iertu?

— În momentul, — continuă Olimpia, — cându

Carol I Domnitorulu Romaniei.

Acést'a simtire dupla i pareă deliciósa, si bucurosu ar fi lasat'o sè se mai prelungésca, inse deja Saint-Maixent vediu că semi-lesinarea marquisei sè fini si o întrebă cu o voce gingasia:

— Asiă dara că ti-i mai bine, scumpa Olimpia, si redevii tare si voinica? . . .

la Capetulu-Lumei, la marginea prapastiei, mi-ai vorbitu de a muri cu mine, m'am indoitu de cuvintele dtale. Nu am avutu dreptu, si éta ceea pentru care trebuie sè-ti ceru iertarea. Ah! dta ai disu adeverulu. . . Mi-ai datu dovéd'a cea mai invederata riscându a muri pentru mine . . .

— Nu este nici unu meritu, cà te-am aperature, — respunde marquisulu iute. De acuma 'nainte nu potu esista aice pe pamentu pentru mine decãtu dõue fericiri . . .

— Cari ?

— Aceea de a traí si aceea si de a murí pentru dta! Olimpíu, sum alu dtale! . . . Tini in mân'a dtale tóta viéti'a mea . . . Afãra de dta nu esista nimica . . . Departe de dta, lumea e desiérta . . . Ochii dtale sunt lumin'a mea unica . . . Cându te vedu, lun'a radiõsa mi-stralucesce . . . Cându nu esti aice, intunereculu me incungiura . . . Olimpíu, Olimpíu, dta esti viéti'a mea! . . .

— Asiã dara me iubesci? . . . Me iubesci? . . . E dreptu? . . . siopti jun'a femeia cu o voce lina, si tremurãndu in totu corpulu seu.

— Déca te iubescu! . . . Ah! dta de multu scíi acést'a! . . . De multu esti sigura de acést'a! . . . Spune-mi cà o scíi! . . .

Olimpia tacea, si credemu cà tacerea acést'a erã respunsulu celu mai elocuentu.

Saint-Maixent apropiãndu-si gur'a de urechi'a junei femei, continuã cu o voce lina, emotiunata si vibranta :

— Si dta, Olimpíu, iubesci-me? . . .

— Sè te iubescu? . . . Nu pociu . . .

— Pentru ce? Pentru cà traiesce inca acelu be-tranu caruia apartini prin lege, si care spre a incoronã tôte injuriile sale poltrõne, voiã sè te rapésca astadi prin nisce õmeni platiti? . . . De cumva acestu lasiu e o pedeca intre noi, di-mi o vorba, fa unu gestu, si mânã pedec'a va disparé!

— Ah! — esclamá jun'a femeia tresarindu, — dta l'ai ucide.

— Fara siovaire.

— O crima! . . .

— Nu. Ceea ce este o crima, este a te despartí de mine! Dõra capulu mi-ar cadé, dar ce-mi pasa? Asiu murí filosu si veselu déca murindu m'ai iubi!

— E bine, nu murí, — siopti jun'a femeia inchidiendu-si ochii, — sum invinsa . . . Traiesce! . . . Traiesce, càci eu te iubescu.

Unu fulgeru de triumfu straluci in ochii lui Saint-Maixent.

— In fine, — si-dise elu.

Budiele sale ardiétore atinsera fruntea palida a Olimpíei.

Erã cu neputintia a nu povesti in castelu evenimentele acestei dupa-miédiadi atãtu de fecunde in pericole.

O multime de servitori se dusera la padure. Ei aveau misiunea de a aduce a casa pe bietulu Germanu, de a se asigurã déca calulu servitorului si iép'a Nin'a au muritu, si in fine sè ingrõpe fara nici o formalitate cadavrele celor doi banditi.

Prin urmare ei dusera cu sine o targa, faclii si sepe.

Ei se reintõrsera tardiu, dupa ce au sositu noptea, aducẽndu afara de sotiulu lor, iép'a si calulu, cari slabira, dar se aflau cu totul afara de pericolu.

Incãtu pentru cadavrele celor doi banditi ei nu gasira nimic. Fara indoiéla cei alalti banditi, pentru unu motivu de precautiune, l'au facutu sè dispara.

Saint-Maixent, care sciea fõrte bine ce s'a intemplat, parea totusi fõrte surprinsu.

Dn'a Chavigny, cuprinsa de friguri, rezultatulu naturalu alu emotiuniloru mari, pe cari le simti de câte-va õre, se retrase indata dupa prãndiu. Si dõue din femeile sale o veghiau.

Marquisulu merse in apartamentulu seu, cându unu servitoru de odaia i-aduse scirea, cà intendãntulu i cere favorulu unei audientie nemidilocite, avẽdu sè vorbésca cu dinsulu despre unu lucru de mare importantia.

— Ce dracu põte sè voiésca elu cu mine? — se intrebã Saint-Maixent inainte de a dá ordinulu de a-lu lasã in launtru.

Lactance intrã.

La lumin'a celoru optu luminãri ale candelabreloru asiediate pe cuptoru, omulu de incredere alu contelui Rahon parea inca si mai palidu, mai lungu, mai secu, mai uritu de câtu de alta data.

Nasulu seu incovoiatu si vënetu formã unu contrastu mare cu paliditatea galbëna si cá de pergamentu a fruntii si a feticii sale. Ochii scii mici scipitori, de jumatate ascunsi sub pleõpele mari si debelate, luciau cà nisce lumini.

Abiã trecu elu pragulu salonului, se inchinã, formãndu cu partea de susu a corpului seu unu ânghiu de patru-dieci si cinci de grade; facu trei pasi inainte, se inchinã de nou, si in fine dupa o multime de salutãri ajunse aprõpe de marquisulu.

— Vrei sè vorbesci cu mine, Lactance? — i disse marquisulu. Ce potu sè-ti facu cà sè-ti fiu placutu?

— Dnulu marquis me onoré dia fõrte, facẽndu-me demnu a-mi acordã o ascultare, — murmurã intendãntulu. Voiu abusã cu atãtu mai putinu de timpulu seu fericitu, cu câtu dnulu marquis a avutu sè supõrte astadi obosele mari, si portãndu-se cà unu adeveratu cavaleru, are trebuintia de repausu.

— Ai dreptu de totu. Intra dara indata la scopu, fara sè faci o introducere lunga!

— Chiar asiã voiu face . . . de cumva dlu marquis mi-va permite mai antãiu a me asigurã, cà feres-tile si usile fiindu bine inchise, nimene nu ne põte audi . . .

Si fara sè ascepte permisiunea ceruta, intendãntulu grabi cu pasi mari a face prin tôte coltiurile inspectiunea cea mai minutiosa.

— Ah! — esclamá marquisulu ridiẽndu, — asiã dara dta ai de a tractã cu mine lucruri fõrte misteriose?

— Misteriose in punctulu celu mai inaltu, si speru cà celu putinu peste unu momentu dlu marquis va fi fõrte indestulitu de precautiunile mele . . .

II.

Curs'a lui Lactance.

Saint-Maixent suridea privindu la Lactance, facẽndu aceste, si in internulu seu se intrebã, cà õre ce potu ascunde aceste precautiuni seriose si nein-datinãte?

Dupa ce fini, intendãntulu revini sè se puna fatia de gentilomulu, in o positiune respectuosa, sèu mai bine a dice servila, si incepu sè vorbésca.

(Va urmã)

S A L O N U :

Calindarului septemanei.

Dumin.	29	10	E. 2 d. R. s. m. Teodosia.
Luni	30	11	c. p. Isaaciu Mart. s. m. Netaliu.
Marti	31	12	ss. mm. Ermiu, Euseviu, Caralampiu.
Mercuri	1	13	ss. mm. Iustin, Iust, Cariton, Carita.
Joi	2	14	s. m. m. Ioanu celu Nou.
Vineri	3	15	ss. mm. Lucian, Ipatiu, Dionisiu.
Samb.	4	16	s. p. Mitrofan, c. ma. Sofia, s. Maria.

CRONIC'A RESBOIULUI.

Damele române si resboiulu.

Comitetulu damelor române din Sibîiu, pentru ajutorarea ostasilor români raniti, s'a disolvatu de catra guvernul. E'ta durerós'a scire cu care suntemu siliti sè incepemu de asta-data acésta rubrica, in care crediuramu a puté insirá infintiarea comitetelor de dame din tóte partile locuite de Români.

Disolvarea s'a facutu prin o scrisóre oficiala din 30 maiu a comitetulu supremu din Sibîiu, dlu Wächter, adressata catra dn'a Judita Macelariu, presiedint'a comitetulu de dame; accentuandu-se, cá constituirea comitetelor de ajutorare nu se póte concede, inse particulariu potu colectá ajutoré pe sém'a ranitilor, — dar conspectulu originalu despre ajutorulu adunatu totu-de-una inainte de espedare trebuie substernutu autoritatii.

In urmarea acesteia, la 31 maiu coadunandu-se comitetulu, a luitu cu parere de reu actu de sistarea activitatii sale, si a decisu cá dn'a presiedinta sè intrevina la ministerulu de interne pentru revocarea acestei ordinatiuni, — ceea ce dn'a Macelariu a si facutu prin unu recursu demnu.

Asiá dara damele române nu mai potu formá comitete pentru ajutorarea ostasilor români raniti, pentru cá instructiunea ce a primitu comiteles supremu alu Sibîiului s'a tramisu si celoralte autoritati civile! Dar magiarii au avutu tóta érn'a in Budapesta unu comitetu pentru ajutorarea ranitilor turci; ma si acuma, tocmai de odata cu esirea acestei ordonantie ministeriale, s'a formatu érași aice altu comitetu ungurescu totu in folosulu turciloru raniti!

E bine! Magiariloru li e permisu sè adune ajutoré, ér Români sunt opriti? Este acésta dreptate si cuviintia? Magiarii potu sè faca demonstratiuni politice pentru turci, ér Români nu potu sè indeplinésca nici macaru unu actu curatu umanitaru in favorulu Românilor? Este acésta dictata de logica si de cultura? Lasámu sè respunda ori ce omu nepreocupatu!

Totu ce vomu adauge noi este, cá sè rugámu pe onorabilele nóstre dame, sè nu se disgaste prin acésta procedura brusca, ci sè continue si de acuma inainte a usiorá sórtea ostasilor români raniti. Nu voru mai puté sè formeze comitete, (fiindu acest'a unu dreptu esclusivu alu magiariloru), inse cá particulare — si in intielesulu ordonantie guvernului — voru puté colectá ajutoré. Dn'a Macelariu a si declarat, cá si de acuma inainte va primí oferte. Deci, fiindu cá nu este

iertatu, nu mai compuneti comitete, ci fia-care dama româna sè fia singura unu comitetu, sè intrunésca un'a rolulu tuturorora, sè adune ofertele si — pazindu ordonanti'a ministeriale — sè le inainteze la loculu competente!

Ni place a crede, cá glasulu nostru nu va resuná indiesertu si cá damele nóstre se voru apucá de lucru cu puteri indoite. Dile grele se apropia pentru natiunea nóstra! Toti fiii si tóte ficele ei trebuie sè-si faca datori'a! Si cu cátu pericolulu este mai mare, cu atâ't'a si ajutorulu este mai pretiosu!

La lucru dar, surori române! Noi vomu inregistrá cu fala numele vostru si natiunea ve va fi purure recunoscátore!

Precum suntemu informati, comitete de dame române pentru ajutorarea ranitiloru români, s'au formatu nu numai la Sibîiu, ci si in alte parti ale Transilvaniei:

Damele române din Clusiu au formatu inca inaintea celorla din Sibîiu unu comitetu pentru disulu scopu nationalu. Presiedint'a acestui comitetu a fostu dn'a Maria Iliesiu.

Damele române din Fagarasiu au grabitu asemene a-si depune obolulu pe altarulu natiunii. Se adunara si compusera unu comitetu de 12 membre, sub presiedinti'a dnei Anastasia Popescu.

Ne mai putendu-se compune comitete, damele nóstre in mai multe locuri au inceputu sè adune cá particulare oferte pentru ranitii români. Astfelu aflámu cu bucuria, cá

Domnisiór'a Veturia Romanu din Oradea-mare a deschisu o lista pentru scopulu indicatu, si cá dsa cu zelulu seu nationalu — ce siede atátu de frumosu damelorú nóstre — a si adunatu o suma considerabila.

Din Romani'a avemu sè inregistrámu de asta-data érași câte-va comitete nóue. A nume:

Domnele din districtulu Putna au facutu urmatorulu apelu catra dómnele din acelu districtu:

„Sunt secolu de cându natiunea româna, greu incercata, n'a fostu in positiune de a dá proba viua de vitalitatea sa.

„Astadi éta armat'a româna la fruntarie spre a spune lumii prin glasulu tunului, cá tiér'a nóstra are consciint'a drepturiloru sale si devotamentulu a le pastrá intacte.

„Cându fratii nostrii cu pericolulu vietii au respunsu cu grabire la apelu suveranului care veghiéza cu neardormire a supra destinatelorú Romaniei, datori'a nóstra este a-i imbarbatá, dovedindu-le si prin fapte, cá suferintiele loru sunt si ale nóstre, si cá vomu contribuí pentru a le usurá.

„In deplin'a credintia, cá dómnele acestui judetiu simtiescu aceea-si iubire pentru tíera, cá dómnele din cele-l-alte punturi ale Romaniei, cá ele sunt totu asiá dispuse sè aduca cu o deplina buna-vointia sacrificii pe altarulu Patriei, facemu apelu la dênsele spre a se grabí a suptscrie si a tramite bani si obiecte, ce generositatea ânimei loru le va dictá, in scopu de a veni in ajutorulu braviloru fii ai Romaniei.

„Maria Tufelcica, Smaranda Apostelenu, Ale-

sandrina Sideri, Emilia Suti, Aline Vidrascu, Arisia Robescu, Mari Braiescu, Zoitia Siontiu, S. I. Pastia, Lina Siontiu, Mari Orleanu, Carolina Paraschivescu, Olga Prodanu, Paulina Coruatu, Maria Boranescu, Luisa Lapati, Efrosine Cilibidachi, Sultana D. Gătia, Elisa G. Gătia, Mari Cotescu, Caliopei Nicolaide, S. Balanescu, M. Caianu, Elena Simionescu, Titia S. Vasiliu, Eleonora Calistratu, Ana Patrascanu, Elisabeta Crâmlău, Mari Cohanoschi, Aglae Pruncu, Maria Ciure, Algae Négu, Rosa Chircoru Davidu.“

Dómnenele din Focsiani in numeru de 37 s'au intrupitu si au semnatu unu angagiamentu, prin care se obliga a contribui pe luna cu diferite sume pentru tota durat'a resboiului.

Comitetulu dómnelor din Focsiani s'a constituitu astu-felu: dn'a Maria Tufelicita presiedinta, dn'a Smaranda Ghitra vice-presiedinta, dnele A. Sideri si L. Lapatti, casiere; L. Siminescu si M. Caranu, secretare.

Fia-care din dómnenele membre au primitu liste spre a aduna ofrande.

Scolaritiele. In mijlaculu acestei intregeri generose vedemu si pe unele scolaritice. Astu-felu „Cur. de Iasi“ ni anuncia, ca elevele institutului Fayard din Iasi au luat si ele o nobila initiativa in profitulu ambulantei române de a contribui fia-care cu catu va pute pe luna. Pe langa acesta au cate o ora destinata pe fia-ce di pentru a face scama.

Dómnenele din Galati — scrie „Curierulu de Galati“ — in genere intrecu in totulu ori ce asteptare a nostra. Nu vedi o casa de la cea mai innalta classa pana la celu din urma bordeiu, care se nu se ocupe pentru armat'a româna; in tote partile se face scama de olanda si bandage, precum si multe necesarii cerute de chirurgi pentru raniti. Unu comitetu de dómnene se va constitui in curându, ca se adune tote aceste lucruri.

Totu pentru ostasi români raniti.

Cu o scire durerosa trebuie se incepemu si acesta rubrica. Guvernulu a disolvatu comitetulu Românilor din Brasiovu, dupa ce mai antaiu primarul I. Gött alu Brasiovului a dressatu unu processu verbalu cu dni Diamandi I. Manole presiedintele, si N. T. Ciurcu cassarulu comitetului, in care s'a insemnatu respunsurile acestor domni la intrebările oficiale. Astfelu desfiintiatu si acestu comitetu, dlu Diamandi I. Manole, declara ca in calitate de persóna privata, si-tine de sânta datoría, si romanésca si crestinésca, de a primi si de aci inainte ofrande marinimose pentru scopulu numitu.

Din Romanía éramu avemu se inregistramu mai multe comitete. Astfelu:

Invetiaceii din gimnasiulu de la Tergoviste au luat initiativ'a de a veni in ajutorulu soldatilor raniti cu venitul uneia séu mai multor represintatiuni teatrale. Prim'a piesa care s'a jucatu, fu „Cetatea Némtiului“, drama de Alesandri.

Israelitii din Focsiani au constituitu comitete pentru acestu scopu, atatu de barbati, catu si de femei.

La Galati lucréza mai multe comitete. Antaiu **Comitetulu „Crucei rosie“**, alu carui presiedinte e dlu Alessandro Moruzzi si vice-presiedinte dlu colo-

nelu dr. Serfiosi. Nu mai putina activitate pune si **comitetulu israelitu** din acestu orasiu; o ambulanta speciala si intretinuta cu spesele comitetului israelitu din acestu orasiu are se se formeze nu peste multu. **Comitetulu filantropicu** nu este mai putinu activu in indeplinirea unei sfinte datorii filantropice. De la acestu comitetu se vedu mai multe liste de subscriptiune circulându din mâna 'n mâna si incarcate de subscrieri si sume respectabile.

Israelitii spanioli din Bucuresci au adressatu unu apelu catra coreligionarii lor pentru ajutorarea ranitilor români. Apelulu s'a cetitu in ambele sinagoge ale lor.

Dómnenele israelite din Bucuresci s'au constituitu in comitetu pentru scopulu desu amintitu si au facutu unu apelu catra coreligionarele lor in interesulu acest'a.

Israelitii din districtulu Berlad constituintu-se in comitetu pentru jusu-disulu scopu, apeléza la toti coreligionarii din Berlad, si in deosebi la dómnenele israelite a lucrá dimpreuna cu copilele lor, scame, bandage etc.

Scrisori din Bucuresci.

— 1 iuniu (22 maiu). —

(Hârthia moneda, — Maioru Murgescu si ordinulu St. Vladimiru, — Comitetele femeiloru române, — Legiunea bulgara, — „Stéu'a Romaniei“, — Serata in gradin'a Episcopiei, — M. S. Imperatulu Alesandru II, — Consi iulu comunulu din Bucuresci.)

La ordinea dilei — hârthi'a moneda.

In septeman'a trecuta Guvernulu a asternutu Camerei unu proiectu de lege pentru emisiunea unor titluri de 30 milióné lei. Proiectulu fu combatutu chiar de partisani ai guvernului, ca DD. N. Ionescu, P. Buescu, G. Cantili etc. Discutiunea urmá in dóne siedintie si nu se putu luá nici o decisiune. Dlu ministru de finantie consultá apoi pe cei mai buni financiari ai tierii, fara deosebire de partide, si formá unu nou proiectu, care se spera ca are se fia primitu mai cu inlesnire de corpurile legiuitoare. Sunt cate-va dile de candu camer'a nu mai tinu siedintie din caus'a insuficientiei numerului de deputati. Tota lumea se intreba cu mirare care ar fi caus'a? Si cu dreptu cuventu, caci e la ordinea dilei o cestiune importanta, o cestiune — de viétia.

„Romanulu“ critica aspru purtarea deputatiloru. „Press'a“ asemene.

Ce va urmá — vomu vedé.

*

Déca au avutu candva trecere diarele in capitala, apoi au acum. Si cum se nu? Cându fia-care ascépta in totu-de-una se apara diarele, se afe sciri de la câmpulu de resboiu; si ast'a este usioru de esplicatu cându scimu ca scump'a nostra tiéra e la inceputulu unui resboiu — póte — cruntu; cându, scimu, ca juna — dar brav'a — nostra armata e la fruntarii cu arm'a in mâna luptându cu curagiulu ereditu de la gloriosii nostri strabuni. Aflu de prisosu, dle Redactoru, se ve insiru aci succesele armatei nostre de pan' acum, caci le veti pute dá lectoriloru de prin diarele de aci. Numai a supra unui punctu voiu se me oprescu. Cu ocasiunea aruncării in aeru a monitoriului alu doilea turcescu, telegramele oficiale rusesci nu facu nici

o amintire despre bravulu maioru Murgescu, care inca participase la espeditiunea contra monitoriului turcescu. Nu se scie caus'a. Dar ori si cum sè fia, nu mai incapa nici o indoiéla despre acést'a. Ajunge a scí cà cu ocaziunea decoràrii de catra M. D. Nicolae a locotenentiloru Dubasioff si Sestacoff cu crucea St. George si junele nostru maioru Murgescu, comandantulu flotilei, inca fu decoratu cu ordinulu St. Vladimiru, pentru curagiós'a participare — care nu putinu a contribuitu — la acestu faptu stralucitu.

*

Câta bucuria si multumire sufletésca simte fiacare Românu, cându vede câta iubire a gasitu brav'a nóstra armata in ânimele tuturoru Româniloru fara deosebire de positiune si sexu.

Femeile din tóte ângghiurile tierii cu mare graba si devotamentu s'au constituitu si se constituésu mereu in comitete spre a veni in ajutoriulu soldatiloru români raniti.

Onóre femeiloru române!

Totu in ajutoriulu ranitiloru români se mai vorbesce cà o sè vina ambulantie franceze, italiene si sërbe tramise de catra comitetele „Crucei Rosii“ din acele state.

*

In Ploesci s'a formatu o legiune bulgara compusa din voluntari sub comand'a generalului Soboleff, si care numera deja vr'o 3000 ómeni. Acesti voluntari — dupa cum se aude — sunt bine imbracati, bine inarmati, sunt comandati de oficierii rusi, si in aceste conditii voru deveni buni soldati. Uniform'a lor e simpla — dupa cum s'a pututu vedé si ací in Bucuresci — si practica: o caciula de pele négra cu fundulu de postavu verde, unu mondiru verde cu gulerulu intorsu si dóue rënduri de nasturi, pantalonii érași verdi in cisme lungi.

*

In numerulu trecutulu alu „Familiei“ am amintitu ceva despre decoratiunea „Stéu'a Romaniei.“ Dati-mi voia sè ve dau unele detaiuri a supra ei. Panglic'a ei este rosia cu albastru. „Stéu'a Romaniei“ se compune din o cruce gréca cu smaltiu albastru incadratu cu auru, ornata cu raze si de a supra cu corón'a princiara de auru. Decoratiunile militare au dóue sabii incrucisiate de a supra corónei. In centru e o cununa de lauri in smaltiu verde, legata cu panglic'a de auru, imprejurulu unui cercu de smaltiu rosiiu pe care sunt sepatii doi C impletiti, ér in josulu loru cifr'a I (Carol I). Reversulu decoratiei e de smaltiu albastru, cu unu vulturu si in giuru cu devis'a: „In fide virtus!“

*

Asta séra la 8 óre va fi unu concertu in gradin'a Episcopiei. Societatea de binefacere, a carei presiedinta e M. S. Dómn'a, a luat u inițiativ'a acestei serate. Pretiulu v'a fi fixatu la minimulu unu leu, care se va incassá de Dómnelle patróna la fie-care pórtá a gradinei; ér banii ce se voru aduná, voru servi pentru ajutorarea ostasiloru români raniti. Se spera, cà publiculu capitalei, din tóte clasele societătii, se va grabi a participá la acésta frumósa serata, care are duplulu meritu de a amusá si de a servi in acél'a-si timpu, unui scopu din cele mai patriotice.

*

In septeman'a viitóre o sè aiba Romania in sinulu seu mari óspeti. M. S. Imperatulu Rusiei, Alexandru II, va sosi in Ploesci la 7 juniu (26 maiu.) M. S. va fi insocitu de mostenitoriulu tronului, marii duci Vladimiru si Sergiu si de fratii sei.

Principele Gorciacoff, marele cancelar a Rusiei, si secretarii Hamburger si Jonimi, voru veni de odata cu M. S. — In suit'a M. S. va fi maresialulu curtei Adlerberger, ministrulu de resbelu, d. Milutin, generalii adjutanti de câmpu, Suwaroff si Voiecoff, generalulu Menzenszoff, siefu alu gendarmeriei, doctorulu Botken, impreuna cu alti siese generali si patru adjutanti de câmpu.

Escort'a M. S., pe care o va comandá colonelulu Ozeroff, se va compune: dintr'unu detasiamentu de infanteria cu 273 ómeni, 7 ofitiri si capitanulu Henden; dintr'unu detasiamentu de cavaleria sub comand'a capitanului Nord cu 3 oficierii si 90 ómeni; dintr'unu detasiamentu de artileria sub comand'a capitanului Sawein cu 2 oficierii si 24 ómeni; dintr'unu detasiamentu de saperi compusu din 47 ómeni si de câteva escadróne de cazaci.

M. S. va mai fi insocitu si de atasiatii militari a Prusiei si Austriei, Werder si Bechtolsheim. Se asigura cà M. S. ar fi otaritu a face tóta campania.

Intre óspeti ilu vomu puté numera si pe principele Milan, care va veni sè salute pe M. S. Imperatulu.

*

Terminandu-se alegerile, consiliulu comunalu a Bucuresciloru, s'a denumitu prin decretu domnescu de primaru alu capitalei, presiedintele camerei, d. C. A. Rosetti.

Consilieri ajutori dd. Nic. Fleva, I. Procopiu-Dimitrescu si Dim. Giani.

~~~~~

Finindu, imi place a crede cà si damele nóstre sunt si voru fi totu-de-una la inaltimea misiunii loru! La revedere!

B. L. Bianu.

~~~~~

Scrisori din Paris.

— 17/29 maiu. —

Domnule Redactore,

Permiteti-mi a ve intretiné câte-va momente, atâtu pe Domnia-Vóstra, câtu si pe onor. lectori ai „Familiei“, cu relatarea câtoru-va fapte, ce se petrecu in capital'a Franciei si pe cari toti Români trebuie sè le cunósca; si cu atâtu mai multu, fiindu cà pâna acum impregiurările, abundintia materieloru si alte multe cause v'au impededatu a ve ocupá de dênsele.

Totu-de-una privirile Româniloru au fostu indreptate catra salvatórea Francia, care pentru noi a fostu — potu dice — ângerulu protectoru.

Ori ce Românu, cându pronuntia acestu placutu nume, trebue sè-lu pronuntie cu respectu si adoratiune. Deci, sè vedemu ce face Francia, in momentulu acést'a, cându tunulu bubue in Orientu; cându fiacare nu scie ce va aduce diu'a de mâne, individele, ca si popórele!

Ce face Francia? Care este situatiunea ei? Din nenorocire, la o asemenea intrebare, me vedu nevoitu

a respunde, că Franci'a nu merge bine în momentele de fatia!

O nesigurantia completa si mai multu séu mai putinu, o stagnatiune vatematôre domina.

Sciú toti, evenimentele intemplete de la 4/16 maiu, în cóce. Nu e mai multu de două septemani, de cându presedintele republicei Francese, inlaturându guvernulu lui Jules Simon, s'a incungiuratu de aceia ce numai republicani nu potu fi, căci n'au fostu nici odata!

Cestiunea este din cele mai grave, ast-felu cum este pusa, ast-felu cum a facut'o sè se presinte maresialulu Mac-Mahon. Ea, trebue studiata în tôte fasele ei, inse nu este aci locul de a o face. Nici scopulu nu-mi este acest'a, nici paginile jurnalului Domniei-Vôstre nu mi-arú permite.

Tôte clasele societății sunt ingrigite. Comerciulu si industri'a, au inceputu a suferi. Neîncrederea domnesce, iar fric'a nu este departe.

Consecintiele unei ast-felu stari de lucruri, neputendu-se bine prevedé, chiar amânarea expositiei pôte fi probabila. De si câte-va milióne s'au cheltuitu pâna acum pentru acestu scopu, de si lucrările sunt înaintate, inse acésta schimbare politica pôte impedeacă popórele lumii întregi, de a-si concentrá în 1878 fructele progresului si culturai lorú.

Se dice că comisarulu generalu alu expositiunei si senatorulu dlu Krantz s'astépta a fi destituitu.

Voiescu a terminá acésta prima scrisióre ce ve trimetu, prin câte-va linii relative la junimea româna din Paris. — În ceea ce privesce studiulu, progresulu ei, reputatiunea de care se bucura aci si altele privitóre la aceste, vi le voiú face cunoscutu cu o alta ocasiune.

Acum, atâtú dv., câtú si toti Români de pe acolo, veti întielege ultim'a sa decisiune fatia cu gravele eveneminte din orientu, citindu urmatórele rânduri:

(Nu iau obligatiunea de a me referá la toti, ci numai la o parte din tinerii Români de aci.)

Sciti, că s'a facutu unu manifestu, adresatu jurnalului din Bucuresci, (deca nu me insielu s'a publicatu si în „Familia“) prin care Români de aci, isi aretau frumóséle sentimente de cari sunt animati. Ori cine putea sè dica citindu acelu manifestu, că noi, acestia ce locuimu Parisulu, cum vom affá scirea că parte din fratii nostri au luatú armele, vom fi în mijloculu lor. În primele dile pe când inca nu se declarase formalu resboiu Turciei, intrég'a junime erá animatu si gata a face cele mai mari sacrificii. Acésta s'ar fi întemplatú în natura ori carui individu, departe de tiér'a sa, care dupa sute de ani ia armele.

Acestu entusiasmu, sè nu credeti c'a incetatu acum! Nu. Elu, a devenitu si mai mare, inse e mai multu incalditu de ratiune. Români de aci, cari vor sè faca ce-va, vediendu mersulu evenimentelorú, nu au voitú sè se puna, numai de câtú pe drumuri, când nu e trebuintia de ei. Nici arme nu sunt destule 'n tiéra, nici preparativele nu sunt facute, asiá cá sè se arme-die fia- care ce pórtá numele de Românu.

Momentulu fiindu datú, momentu care va veni în curéndu, toti vomú plecă, toti câtú avemú inima de Românu, toti câtú voimu conservarea teritoriului nostru si inaltierea numelui ce purtâmu.

Unulu din scriitorii unui jurnalú din Bucuresci, scriindu câte-va linii privitóre la Români din Paris,

dicea că cu tôte manifesturile patriotice, Români din Paris stau pe locu; căci cei stipendiatu au priimitu ordinu de la guvernú sè nu faca nici o miscare, iar cei-l-alti consiliu de a nu plecă.

Junimea de aci si-a luatú decisiunea. A disu, că va plecă; se va tiné de cuvêntu. Acum e cestiunea numai de timpú; prin urmare potú strigá câtú vor pótti aceia ce n'au invetiatu inca sè-si iubésca tiér'a.

A stá în acestu timpú în nepasare, este a comite celu mai degradatoru si cutezatoru actu. Nu tinerii Români din Paris vor face acésta.

Acum, ei impartasiescu durerile celor ce lupta pe malulu Dunarii, — si mâne, în locu de a fi în mijloculu Parisului, vor insoti pe fratii lor pe câmpulu de resboiu.

B. A. Vinasiu.

Sciri de pe câmpulu de resboiu.

Evenimentulu celu mai importantu în momentele cându scriemu aceste sire este sosirea tiarului russescu la Ploesci. Telegrafulu ni anuncia, că tiarulu are sè sosésca tocmai astadi mercuri sér'a la 7 óre 45 minute. La Ploesci s'au facutu pregatiri mari pentru primirea inaltului óspe. Dni ministrii Cogalniceanu si Brateanu s'au dusu la graniti'a tierii spre a-lu salutá în numele Domnitorului. Se scrie, că dupa sosirea tiarului se va tiné unu mare consiliu de resboiu, dupa care numai decátú va urmá trecerea Dunarii.

De la Dunare au sositú sciri multe despre unele bombardári între români si turci, si între rusi si turci. Mai mari au fostu cele de la Calafatu, unde artileri'a româna a datú proba de malt'a sa capabilitate. Fostu-au canonade si la Islasu, de unde Români au pefugatu pe turcii cari voiau sè asiedie o bateria în fati'a Islasului; la Corabia, care a duratu de la 8 óre deminétia pana la 4 dupa miédiadi, si în fine artileri'a româna sili monitorulu turcu sè se retraga; la Flamând'a, unde turcii au atacatu vasele de comerciú si au rapitu cinci barbati si două femei, si în alte locuri. Tôte aceste inse n'au vr'o importantia mai mare, căci mai multu s'au incercatu tunurile.

Trecerea Dunarii s'a amanatu pâ'n'acuma din caus'a multelorú calamitati neprevédute. Ploile multe au stricatu căile de comunicatiune, apele s'au umflatu si a surupatu podurile si căile ferate. Comunicatiunea în multe locuri a fostu intrerupta mai multe dile. Acuma inse tôte s'a restabilitu. Armat'a russa a ocupatu tôte positiunile de la Dunare, si astépta numai semnalulu.

Esposiunea monitorului turcescu despre care amú relatatu pe scurtu în nrulu trecutú s'a intemplatú astfelu: În nóptea din 26 maiu rusii au observatu la Macinu unu monitoru turcescu. Numai decátú li plesni prin minte sè-lu asvêrle în aeru. Deci hotarira a întreprinde indata acésta espeditiune îndresné-tia. Se alese o mica trupa în frunte cu locotenentii Siestacoff, Dubasioff si maiorulu românu de flotila Murgescu. Mic'a trupa prepará câte-va luntre cu torpile automotrice (de sine miscatóre) si le legá indareptulu canonierei române „Rîndunic'a.“ Nóptea erá fórte intunecósa, plouá multu. Cândú de pe nav'a turcésca au vediutu canonier'a, au strigatu cine e? Dar maiorulu românu, Murgescu, care vorbescu turcesce, respunde cu o voce sigura: „Amici.“ Printr'o repedé

manevra, câte-si dónce luntrele automotrice au fostu pornite catra monitoriu. Acésta desteptá pe turci, cari pâna atunci nu banuísera nimicu. Unu focu de muschete pornesce de pe monitoriu si tunulu turcescu se aude. Inse glasulu lui fu pe locu nadusitu prin o esplosiune spaimentátore. De pe malulu românesc se diári o flacara imensa de focu ridicându-se in aeru, dupa care totulu reîntrá in tacere. Monitoriulu turcescu sarise in aeru. Acest'a este alu doilea montoriu pe care rusii ilu asvêrlira in aeru, si celu mai mare din câte mai remânu turciloru.

Din Asia vinu scirile cele mai nefavorabile pentru turci. Ocuparea Siicum-Calei de catra turci nu produse rezultatele asteptate, càci cerchezii pe cari i-au rescolatu in dosulu rusiloru, si-depunu armele pe rându. Turcii au vestitu in septeman'a trecuta, cà ei au reocupatu Ardahanulu, dar s'a adevèritu in urma prin ins'a-si recunóscre a turciloru, cà scirea acésta a fostu o scornitura. Rusii au incungiuratu Carsulu, care se spera cà va fi silitu a capitulá. Muktar pasia se retrage la Erzerum, unde rusii lu-urmarescu. Depesiele mai nóue spunu, cà rusii se afla in departare numai de 6 óre de Erzerum.

Tiarulu a sositu la Ploesci mercuri sér'a la 8 óre si unu patraru.

CE E NOU?

Principele Carol. De si amu publicatu deja mai de multe ori portretulu principelui Carol I, Domnitorulu Romaníei, totusi primindu acuma unu portretu mai nou alu seu, nu ne-amu pututu contení sè nu-lu reproducemu in nr. presinte, càci rolulu ce-lu jóca Romaní'a in resboiulu actualu atrage atentiunea lumei întregi a supra Domnitorului din fruntea ei. Biografia n'avemu sè adaugemu. Aceea se afla deja in colónele foii nóstre. Deie ceriulu, cá principele Carol sè conduca destinele Romaníei la limanulu doritu!

Poesíile resboiului actualu. Abiá au inceputu sè bubuie tunurile române, si éta cà s'a desteptatu si lir'a nóstra nationala. Diuarele din Bucuresci publica mai multe poesii inspirate de resboiulu actualu. Chiar si pentru interessulu istoricu literaru, vomu reproduce si noi din ele. Dreptu introduce, ni facemu placerea d'a publicá in nrulu presinte dupa „Press'a“ din Bucuresci, frumós'a inspiratiune a bardului nostru nationalu, dlu V. Alessandri.

Jubileulu bisericescu din Oradea-mare, despre care vorbimu mai la vale in rubric'a „biserica si scóla“, a avutu si partea sa sociala. In sér'a dilei serbatorite (3 juniu) toti óspetii se intrunira la unu banchetu in sal'a otelului „Arborele verde“. Numerulu celoru presinti érá cam o suta, toti Români, între cari si o cununa de dame frumóse. Toasturi s'aú disu putíne, càci tinerimea inspirata de sonurile bandei musicale de la Beiusiu, a inceputu sè dantieze. Dintre damele presinte unu amicu ni-a notatu urmatórele cunoscutu ale sale : dómnele : contess'a Rhedei-Bardosi, Horsaia din Sighisóra, Eulalia Borbola, Elisabeta Mihutiú (Beiusiu), Maria Popu (Vasiadu), Luisa Murgu, ved. Paulina Nistoru n. Costa, Rosalia Popu n. Bêl-teky (Holodu), Iléna Rednicu n. Popu, — si domni-siórele : Veturia Romanu, Laura si Ana Popu (Vasiadu), Rosa Kelemen, Rosa Popu (Holodu), Ana Horsaia, Luisa si Paulina Orosu (Belu), si Maria

Murgu. Sub decursulu banchetului domni-siór'a Veturia Romanu a avutu laudabil'a idea d'a întreprinde o colectare in favorulu ostasiloru români raniti, pe care a si realizatu-o cu multu succes. Petrecerea durá pâna la 2 óre dupa miediulu noptii.

In Maramuresiu s'a denumitu comite supremu Lónyay János. Asiá dara nu mai esiste nici unu comite supremu românu.

Biserica si scóla.

Dieces'a Orádii-mari a avutu la 3 juniu st. n. mare serbatóre. Atunce a serbatu ea iubileulu de o suta de ani alu infintiórii sale. O suta de ani din existintí'a unei diecese forméza o parte interessanta a istoriei nóstre bisericesci si culturale. Astfelu si istori'a diecesei numite, (pentru care generosulu episcopu actualu a anunciatu unu premiu de 50 galbeni,) are sè fia o lucrare pretiósa, càci acésta diecesa prin institutetele sale de cultura a respânditu multa lumina in fíii natiunii nóstre. Sperâmu a revini a supra acesteia de alta-data; acuma insemnámu numai atât'a, cà numerulu episcopiloru cari s'au peréndatu in acésta diecesa este siese. Acestia sunt : I Dragosiu 1777—1787, — II Darabant 1788—1805, — III Samuilu Vulcanu 1807—1839, — IV Basiliu Erdeli 1843—1862, — V Iosifu Pap-Szilágyi 1863—1873, — VI Ioanu Olteanu 1873—. Revenindu la serbarea actuala, aceea s'a facutu cu pompa mare si cu asistintí'a celoru mai de frunte membrii ai clerului, adunati din tóte partile diecesei. Erá bucurí'a a vedé acestu cleru cultu, ai carui membrii toti au terminatu cursulu gimnasialu si au facutu maturitatea, ér unii au studiatu si drepturile, pe cându altii au doctoratulu in teologia. Intelligintí'a civila inca a fostu represintata. Serbarea s'a deschisu prin serviciulu divinu celebratu de Pr. Ssa parintele episcopu diecesanu Ioanu Olteanu, cu asistintia de optu dieci preoti. Cantárele fure executate de chorulu tinerimei gimnasiale din seminaru cu multa presiúne, pentru care merita recunoscintia si lauda. La serviciulu divinu, afara de unu publicu numerosu, a fostu represintate tóte autoritátile civile locale. Dupa missa, dar totu in biserica, Ill. Sa D. episcopu tinéndu o cuventare scurta despre insemnatarea aceste díle, a adusu la cunoscintia si a impartitu distinctiunile date unoru membrii ai clerului de Maj. Sa regele, (pe cari le insemnámu mai la vale,) facéndu totu-odata cunoscutu, cà a propusu M. Sale si numirea unoru canonici onorari, apoi a urmatu publicarea unoru distinctiuni date de Ill. Sa la cãti-va protopopi si paroci. La órele 11 si jumetate clerulu a mersu in corpore la episcopulu si i-a predatu — prin graiulu prepositului Borbola — portretulu Pré S. Sale litografatu de cleru in memori'a aceste díle. La 1 óra Ill. Sa a datu unu prândiu diplomaticu, la care au luat parte tóte capetenile autoritátilor civile, militare si preotiesci, precum si toti membrii clerului si ai intelligintiei civile din diecesa, cari se adunara la acésta festivitáte. Numerulu celoru intruniti s'a urcatu aprópe la 200. Firesce cà nici toasturile n'au lipsitu, ma dóra au fostu si pré multe. In decursulu prândiului sósí o depesia din Budapesta, prin care se anunciá, cà Maj. Sa a numitu canonici onorari pe Rds. DD. Nicolau Vulcanu si Paulu Vela. Depesie de felicitare sosira o multime. Sér'a se tinú unu banchetu la otelulu „Arborele verde“, despre care vorbiramu mai susu. In diu'a urmatóre Ill. Sa parintele

episcopu si totu clerulu adunatu se fotografă intr' unu tablou in memori'a acestei dile. Astfelu se incheiă serbarea iubilara. Apoi toti cei adunati ne rentôrseram cu casa deplinu multiamiti, cã serbarea a re-situ escelentu, si a facutu opóre natiunii nôstre. Implinimû dara o pré placuta datorîa, esprimându tributulu recunoscintei si multiamitei nôstre Ilus. S. parintelui episcopu diecesanu Ioanu Olteanu, carele a adusu totu sacrificiulu posibilu, a desconsideratu obosél'a fisica si spirituala, si a facutu tôte, pentru cá acêsta serbare sê fia la innaltimea ei!

Distinctiuni bisericesci. Maj. Sa regele a binevoitu a donâ Ill. Sale parintelui episcopu din Oradea-mare Ioanu Olteanu ordinulu Franciscu Iosifu crucea mare, — Rds. D. canonicu si prepositu totude acolo N. Borbola ordinulu Leopoldu class'a III, — Rds. D. canonicu Ioanu Cucu abatîa titulara, — Rds. Domni Toma Siobanu archidiaconu in Carei-mare, si Petru Mihuti direct. gimn. in Beiusiu, crucea de merite.

Pr. Ssa parintele Teoctistu Blasieviciu, noulu metropolitu alu Bucovinei, s'a chirotonitu la 27 maiu de archiereu in biseric'a grecésca din Viena. La acestu actu au functionatu episcopii sufragani din Zara si Cattaro, mai multi archimandriti, presbiteri si diaconi. Metropolitulu Calinicu din Bucuresci inca a fostu de fatia, dimpreuna cu unu publicu numerosu.

Societati si institute.

Adunarea Societătii pentru fondu de teatru românu in anulu acest'a se va tîné la Abrudu in a dáu'a jumetate a lunei lui julie. Diu'a se va defige in siedinti'a viitóre a comitetului, si astfelu credemu a o puté anunciã in nrulu celu mai de aprópe.

Societatea „Petru Maioru“ a junimei române universitare din Bpesta isi tinu siedinti'a generala de inchiere la 15/27 l. s. a. c. Pân' ce se va publicã unu raportu despre starea si activitatea acestei Societătii, premitemu acum aici urmatórele: a) *Comitetulu* dimpreuna cu ceilalti membrii ai societătii pe lãnga resolverea si indeplinirea cestiuniloru curente: prelucrà unu regulamentu internu d'o forma mai completa si d'unu substratu mai amplificatu; institui o comissiune critisatóre; fondã o fôia propria „Ros'a cu ghimpi“; in fine proiectã si votã unu concludu pentru crearea unui fondu inalienabilu, pentru care se si determinara din averea societătii 20 fl. v. a. Conducatorulu acestui fondu de reserva e — pe 3 ani — alesu Ilustrit. Sa D. I. cav. de Puscarîu. b) *bibliotec'a* crescù in anulu scol. 1876/77 cu 56 de piese, astfelu la finea anului acestuia nrulu curentu alu cãrtiloru a fostu 582. c) *Cass'a* la inceputulu anului a cuprinsu in bani gata 214 fl. 31 cr. ér la finea anului 152 fl. 67 cr. Din donatiuni incursera 91 fl. pentru cari se si exprimã aici multiamita publica. Membrii Societătii a fostu in ambele semestre 34. Operate se cétira 15. Din aceste 10 originare, 2 traduceri si 3 critice. Presiedinte fu in sem. I dlu Dr. G. Vuia, in sem. II dlu Iosifu Vulcanu.

Societatea „Arborósa.“ Cernauti 1 juniu. Domnule Redactoru! Societatea academica „Arborósa“ din Cernauti a tinutu marti sér'a intr'alu 17/29 maiu in sal'a otelului la „Mielulu de auru“ o siedintia sociala, care cu dreptu cuventu s'ar puté numi o serata musicala. Unu publicu numerosu a luat parte la

adunare si damele a impodobit'o prin presenti'a lor. Cantarea cãtu si dechiamarea si discursulu a incantatu publiculu, care in mai multe rînduri si-a esprimatulu multiamirea prin aplause viue. Aicea este locul a descoperi celor ce dorescu sinceru propasirea nôstra unu talentu musicalu, care recere numai putina desvoltare pentru a ajunge la perfectiune. Este dlu Golembiovski, presiedintele societătii. Compositiile dsale: „Altariulu manastirei Putna“, „Cadrilulu“ si „Cisla“, cari s'a produsu la siedintia, se destingu prin unu stilu simplu si o coloratiune viua. Ce am auditu, nu sunt numai acorde banale, dar melodii din inima si de inspiratia. Dlu Golembiovski a sciutu a dá prin acorde potrivite cuvintelor o expresiune puternica. Ce stilu dramaticu in „Altariulu manastirei Putna“ si in „Cisla“! Acolo severu, amesuratu intielesului poesiei, aicea usiurelu si poporalu. Surisele damelor si murmure de admirare a publicului intregu l'a recompensatu pentru activitatea lui, si dorescu cá aplausele publicului sê-i remaie lungu timpu in amintire cá unu indemnulu la o activitate si mai mare in viitoriu! Dlu Georghie Popescu, juristu, a tinutu discursulu: „Lupt'a pentru esistintia“, care fu ascultatu de intregulu publicu cu mare luare de sama. Dlu Ioanu Cocinschi, juristu, a declamatu cu focu si multa arta unu fragmentu din „Dumbrava rosia“ si a provocatu aplause entusiaste in publicu. Dni Golembiovski si Eugeniu Mesieder a esecutatu fórte corectulu unu duo pentru violine de Reissiger. La 11½ de óre partea, numita oficiala in programu, a siedintiei, s'a sfrisitu, si damele a plecatu incantate de órele placute ce a petrecutu. Mai apoi s'a tinutu partea neoficiala care a duratu pâna ce radiiele dioriloru s'a furisiatu prin geamuri. Publiculu românu din Cernauti are numai o parere de reu, si adevã cá astfelu de siedintie se tînu cam raru.

Teofilu Adincanu.

Reuniunea invetiatoriloru români selagianii si-a tinutu adunarea generala in 3/15 maiu in comun'a Bocsia-romana, unde e ingropatu Simeonu Barnuti, carele nici acuma nu are monumentu, de si spre acestu scopu s'a facutu colecte inca mai de multu.

La Boziasiu in Transilvania s'a infintiatu o „insotire pentru continerea de la beutur'a vinarsului.“ Fia-care membru alu insotirii platesce in tóta lun'a 10 cruceri, in casuri de poticniri se pedepsesce cu 10—50 cr. Capitalulu care se va formã, are destinatiunea, cá din interesele lui ori care fîu séu fêta a membrului in diu'a cununiei sê se daruiesca cu 2—5 fl.; ér membriloru fara familia sê li se daruiesca totu atãt'a in casuri estreme. Recomandãmu acestu esemplu frumosu si altoru comune!

 Spre a satisface dorintiele on. publicu, din caus'a resboiului ce s'a inceputu, deschidemu

prenumeratiune estraordinara

la „Familia“, din 1 juniu. Pretiulu a se vedé in fruntea foii nôstre. Vomu publicã in fia-care numeru **cronica** resboiului si o vomu ilustrã cu **portretele ómeniloru de frunte** cari voru luã parte in aceste evenimente, precum si cu alte ilustratiuni.

Proprietariu, redactoru respundietoriu si editoriu: **IOSIFU VULCANU.**